

PRESSEMEDDELELSE

EN BEVINGET KUNSTNER

Overset og anerkendt, outsider og insider, mand og kvinde, i periferien og centrum af kunsthistorien. Kunstneren Overtaci bevæger sig i spændingsfelterne og fascinerer som både skæbne og kunstner.

***Overtaci - Jeg begyndte som paradisfugl* åbner d. 20. september 2025 på Kunstmuseum Brandts**

I kunsten kunne både mennesket og kunstneren Overtaci finde et frirum fra en sjældent hård skæbne. Hun kæmpede hele livet for forståelse, respekt og forandring.

Allerede i samtiden var anerkendte kunstnere som Asger Jorn og Jean Dubuffet, begge repræsenterede i udstillingen, fascinerede af Overtacis kunstneriske evner og umiddelbare adgang til kreativiteten. Anerkendelsen af værkernes kvalitet og hendes væsentlige plads i kunsthistorien er imidlertid først sket indenfor de seneste år.

Som tvangsindlagt livstidspatient på Psykiatrisk Hospital - primært i Risskov - i 56 år af sit liv, blev Overtacis surrealistiske, bevingede eller frit flyvende væsener både en slags sjælevenner og et udtryk for drømmen om frihed og transformation.

Nu fortæller Kunstmuseum Brandts den gribende historie om Overtaci og hendes relation til Cobra-bevægelsen. Udstillingen viser hele kunstnerens spændvidde gennem knap 100 malerier, skulpturer, tegninger og digte, suppleret af dokumentariske filmoptagelser, fotografier og arkivmateriale.

Overtacis værker åbner sig som portaler til sælsomme, alternative verdener befolket af hybride skabninger, der stråler af livslyst, længsel og samhørighed. Ofte optræder væsenerne på både forsiden og bagsiden af et værk, delvist fordi adgangen til lærreder og materialer var begrænset, men primært fordi Overtaci ønskede at indfange væsenerne på lærredet, så hun ikke risikerede angreb og overraskelser fra deres side.

Da Overtaci døde i 1985, 91 år gammel, var hun stadig indlagt og kun i fantasien og kunsten fri. Men de seneste år har Overtaci endelig opnået stor, berettiget anerkendelse og opmærksomhed, både herhjemme og internationalt. I 2023 var hun repræsenteret på Venedigbiennalens hovedudstilling, og senere i år åbner en stor udstilling på New Museum i New York, hvor hun bliver udstillet sammen med det 20. århundredes verdenskunstnere som Salvador Dalí, Kiki Kogelnik og Francis Bacon samt nutidens største stjerner på samtidskunsts scenen såsom Pierre Huyghe, Wangechi Mutu og Tau Lewis.

MØDET MED ASGER JORN OG COBRA

Overtacis ubesværede adgang til fantasiens og kunstens helende kræfter har gennem tiden betaget kunstnere fra Asger Jorn og Jean Dubuffet til Tal R og Katrine Ærtebjerg.

Overtaci havde gennem sit liv flere læger, der havde blik for, at hun var en særlig patient, og sørgede for privilegier som eneværelse, adgang til materialer og udgang med cykelture. I de perioder, hvor Overtaci fik lov at være skabende kunstner, kunne hun undvære medicinering.

Overlægen Arild Leth Petersen inviterede i 1952 Overtaci til middag i sit hjem sammen med Asger Jorn, der selv var indlagt efter et nervesammenbrud og fysisk syg efter tuberkulose. Jorn blev så betaget af Overtaci, at han inviterede hende med til Frankrig, med henblik på at få Overtaci internationalt anerkendt. Men Overtaci var ikke selv optaget af at slå igennem på den internationale kunsts scene og afslog tilbuddet.

Senere sendte Asger Jorn to af Overtacis værker til kunstneren Jean Dubuffet. Værkerne har siden 1964 været forsvundne, men blev lokaliseret i Lausanne i forbindelse med kurateringen af denne udstilling. De var blevet registreret under et af Overtacis andre aliaser, Gonzales, og det ene af dem kan nu opleves for første gang i Danmark.

Som kunstner var Overtaci selvleret, og indgik på flere måder i den kunstneriske genre *art brut*, der var en betegnelse for uskoledede kunstneres 'rå' kunst. Samtidig fandt hun sit eget, surrealistiske udtryk, der også dannede bro til Cobra-bevægelsens formsprog, som blandt andre Asger Jorn repræsenterede.

- I mødet med værkerne står det klart, hvad Jorn og Dubuffet var fascinerede af; den kunstneriske nerve og kreativitetens forløsende kraft. De så hvor meget, vi har at vinde, hvis vi sætter hinanden fri. Kernen i livsværket er en længsel efter at være elsket og accepteret. Betingelsesløst, og ikke på trods af, men på grund af den, man er, siger kunstsaglig chef på Kunstmuseum Brandts og udstillingens kurator, Naja Rasmussen.

OUTSIDER I SIN SAMTID

Overtaci blev født som dreng med det borgerlige navn Louis Marcussen i Ebeltoft i 1894. Allerede som ung blev mange af samtidens normer og forventninger brudt; Louis Marcussen var optaget af andre kulturer, nærhed til naturen, vinterbadning, yoga, buddhisme og litteratur. Senere i livet ønskede Overtaci en kønsbegræftende operation for at blive kvinde.

Efter folkeskolen tog Overtaci en uddannelse som håndværksmaler, men rejste i 1923 til Argentina. Ved hjemkomsten til Ebeltoft, efter seks år i udlandet, blev hun indlagt på Psykiatrisk Hospital i Risskov og diagnosticeret med skizofreni. Herefter fulgte et liv som patient i psykiatrien. Det var i disse år, Overtaci tog navnet, som betød "overtosse" udtalt med jysk dialekt.

Efter at det sundhedssystem, hun levede og døde i, havde nægtet hende adgang til en ønsket kønsbegrættende operation, amputerede Ovartaci i 1954 sig selv. Personalet fandt Ovartaci i tide til at redde hendes liv, og i 1957 fik hun delvist bevilget transitionen. Hun blev dog stadig nægtet adgang til at bære kjoler eller have langt hår.

- Ovartacis liv ville formentlig have formet sig meget anderledes i dag, hvor der er en helt anden forståelse for psykisk sygdom og sårbarhed. Vi ser igen og igen, hvordan kunsten kan virke helende på sindet og give mennesker med psykiske lidelser en vigtig stemme. De svære livsvilkår og sygdommen giver samtidig Ovartacis værker det særpræg, der nu høster stor anerkendelse, siger direktør for Kunstmuseum Brandts, Stine Høholt.

Udstillingen ledsages af et forskningsbaseret katalog udgivet i samarbejde med Kunsten Museum of Modern Art i Aalborg, der viser udstillingen efterfølgende.

Kataloget præsenterer tekster af kunsthistoriker Naja Rasmussen, kunstner Noah Umur Kanber, forfatterne Sebastian Nathan og Gry Dalgas, kunsthistoriker Elias Ståhl, lektor og museumsinspektør Jens Tang Kristensen, museumsdirektør Mia Lejsted samt kurator Cecilia Alemani, der stod bag hovedudstillingen The Milk of Dreams på Venedig Biennalen i 2022, hvor Ovartaci var repræsenteret.

Udstillingen blev første gang vist på Cobra Museet i Amsterdam i foråret 2023 under titlen 'Becoming Ovartaci'. I samarbejde med Kunsten Museum of Modern Art i Aalborg, Cobra Museet i Amsterdam og Museum Ovartaci præsenterer Kunstmuseum Brandts nu udstillingen for et dansk publikum.

FAKTABOKS

- Født Louis Marcussen i Ebeltoft i 1894. Død 1985. Uddannet bygningsmaler i 1913.
- Emigrerede til Argentina i 1923, og opholdt sig i Sydamerika i seks år.
- Kort efter hjemkomsten til Danmark blev Louis Marcussen tvangsindlagt på psykiatrisk afdeling i Risskov og diagnosticeret med skizofreni. Herefter levede hun i alt 56 år som patient i psykiatrien. Her navngav hun sig selv Ovartaci – eller "overtosse".
- Ovartaci var født som mand, og levede som mand det meste af sit liv. Vi har valgt at respektere hendes langvarige ønske om at blive kvinde, og skriver derfor om kunstneren som en kvinde – men man møder også ofte Ovartaci beskrevet som mand.

OVARTACIS GENNEMBRUD

Ovartaci har været vist på Louisiana i 1979 og på Ribe Kunstmuseum 1990. I 2017 præsenterede Kunsthall Charlottenborg udstillingen 'Ovartaci & Galskabens kunst', hvor hun slog igennem nationalt.

Med udvælgelsen til hovedudstillingen 'The Milk of Dreams' på Venedigbiennalen i 2022 høstede hun og hendes kunst bred international anerkendelse. Museum Ovartaci genåbnede med en permanent udstilling i 2023 i den tidligere journalisthøjskole i Skejby i Aarhus.

FOR YDERLIGERE INFORMATION

Kristian Dyg-Jespersen 27537025 / kristian.dyg@brandts.dk
Susanne More 26856002 / susanne.more@brandts.dk

